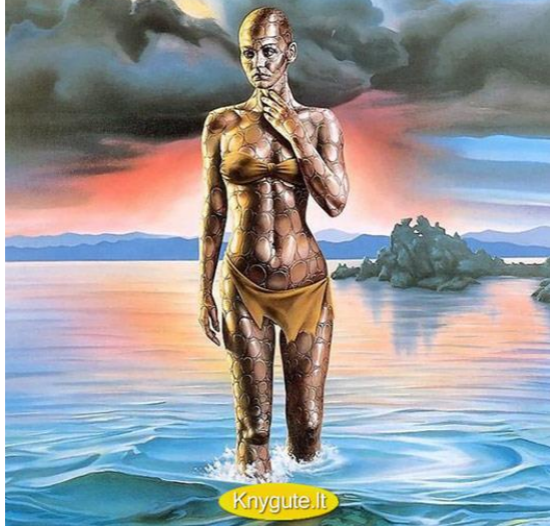


SF

Allen L. Wold

ATGIJUSIOS ŽVAIGŽDĖS



Knygute.lt

James Blish

ATGIJUSIOS ŽVAIGŽDĖS

Mokslinis-fantastinis romanas
ir apsakymai

Po šimtų tūkstančių metų žmonės
- jeigu juos dar galima bus
pavadinti žmonėmis - adaptavę
savo kūnus prie vietinių sąlygų ir
pavirtę tikrais siaubūnais,
apsigyveno daugybėje Galaktikos
planetų.

Po milijonų metų jie ruošiasi
sugrįžti ir kolonizuoti priešišką
pasaulį, kurio vardas - Žemė...

James Blish

**THE SEEDLING STARS
THIS EARTH OF HOURS
A WORK OF ART
COMMON TIME**

Iš anglų kalbos vertė GEDIMINAS URBONAITIS

NewYork, Signetbooks, 1957

Copyright © by James Blish, 1957

Cover art copyright © by Barclay Shaw, 1996

Vertimas į lietuvių kalbą:

© leidykla "Eridanas", 1999

© leidykla Knygute.lt, 2017

Turinys

ATGIJUSIOS ŽVAIGŽDĖS

ŠIOS ŽEMĖS VALANDOS

MENO KŪRINYS

PAPRASTAS LAIKAS

ATGIJUSIOS ŽVAIGŽDĖS

PIRMOJI KNYGA

UŽSĖJIMO PROGRAMA

1

Kabiną užpildė tylus erdvėlaivio ūžesys, pasikeitimo Svinis nepastebėjo. Kai kapitono Meikldžono balsas vėl prakalbo iš garsiakalbio ant sienos, jis vis tebegulėjo prisisekęs prie gulto, apimtas keistos ramybės, kokios niekad iki šiol nepažino ir nepajėgė net pats sau apibūdinti. Nors širdis tebeplakė, visais kitais atžvilgiais jis tarsi negyveno. Praėjo kelios minutės, kol jis atsiliepė.

- Svini, ar girdi? Tau... viskas gerai?

Trumpa abejonė piloto balse privertė Svinį šyptelėti. Meikldžono, kaip ir daugumos Žemės gyventojų, akimis, visa, kas susiję su Svinium, iš pat pradžių buvo blogai. Iš esmės, jis net negyveno. Smarkiai izoliuota kabina, turinti atskirą šliuzą atviron erdvėn ir jokio praėjimo į likusią laivo dalį, aiškiausiai bylojo apie tą blogumą. Tai patvirtino ir Meikldžono bal-

sas: jis kreipėsi ne į kitą žmogų, o į padarą, kurį privalu laikyti požemyje. Ne tam, kad apsaugotum požemio gyventoją nuo jį supančios visatos, bet kad apgintum visatą nuo jo.

- Žinoma, viskas gerai, - atsakė Svinis, atsegdamas diržus ir sėsdamasis. Jis patikrino termometrą, kuris, kaip visada, rodė minus 194 Farenheito - vidutinę Ganimedo, trečiojo Jupiterio mėnulio, paviršiaus temperatūrą. - Truputį snūstelėjau. Kas nutiko?

- Manevruoju laivą į orbitą. Dabar esam maždaug už tūkstančio mylių nuo palydovo. Pamaniau, gal norėsi žvilgtelėti.

- Taip, žinoma. Ačiū, Mikai.

- Aha. Iki kito ryšio, - atsakė garsiakalbis. Svinis nusitvėrė pagalbinio turėklo ir tiksliais judesiais nusiyrė prie vienintelio kabinoje išgaubto iluminatoriaus. Žmogui, kuriam šeštadalis Žemės traukos yra normali gravitacija, laisvas kritimas - tai tik įprastos būsenos kraštutinis.

Lygiai kaip ir pats Svinis. Rodos, panašus į žmogų - bet beviltiškas kraštutinis.

Jis pažvelgė išorėn, tiksliai žinodamas, ką pamatys. Vaizdas, įstrigęs atmintyje iš galybės nuotraukų, faksogramų, stebėjimų per tele-

skopą tiek namuose, Mėnulyje, tiek Marse. Kai pamatai Ganimedą iš žemutinio suartėjimo orbitos, kokią dabar pasirinko Meikldžonas, visų pirma akį patraukia didžiulė ovalinė dėmė, vadinama Neptūno Žeberklu. Šitaip ją praminė pirmieji Jupiterio tyrinėtojai, nes senajame Houvo žemėlapyje ji buvo paženklinta graikiška raide *psi*. Vardas pasirodė labai taiklus: ši dėmė - tai ne kas kita, kaip gili, didžiausia rytų pusrutulio jūra, prismaigstyta daugybės aštrių dantytų iškyšulių. Ji plyti maždaug nuo 120° iki 165° rytų ilgumos ir nuo 10° iki 33° šiaurės platumos. Kas ją sudaro? Na, žinoma, vanduo - amžiams sušalęs į ledo uolą, padengtas apie trijų colių storio akmens dulkių sluoksniu.

Į rytus nuo Žeberklo iki pat šiaurės ašigalio nutįsęs pailgas trikampis slėnis, vadinamas Pleištu. Jo dugną dengia susipynusios šaknys, griūčių bei nuošliaužų akmenys. Apjuosęs ašigalį, jis kyla aukštyn į kitą pusrutulį, tolydžio siaurėdamas. (*Aukštyn*, nes šiaurė tiek astronomui, tiek erdvėlaivio pilotui yra apačioje.) Jokioje kitoje planetoje nėra nieko panašaus į Pleišta, nors iš žemutinio suartėjimo 180° meridianu orbitos jis kiek primena Marso *Syrtis Major*.

Iš tikrųjų jie visiškai skirtingi. *Syrtis Major* - ko gero, mieliausia vieta visoje Marso planetoje. Tuo tarpu Pleištas - tai tiesiog pleištas.

Rytiniame šio gigantiško rando pakraštyje, 218° ilgumos ir 32° šiaurės platumos, stūkso vienišas maždaug 9000 pėdų aukščio kalnas. Kiek Sviniui buvo žinoma, jis bevardis, Houvo žemėlapyje pažymėtas raide *pi*. Apsuptą lygumą, jį nesunku pamatyti per gerą teleskopą iš Mėnulio. Kai saulėtekio terminatorius guli šioje ilgumoje, viršukalnė lyg maža žvaigždutė švyti tamsoje. Vakarų papėdėje, ties Pleištu, Houvo *pi* juosia iškyšulys stebėtinai stačiu ir lygiu šlaitu.

Būtent čia, ant iškyšulio, įsikūrė kiti pritaikytieji žmonės.

Svinis ilgai žiūrėjo į beveik nematomą kalną su žvaigžde žėrinčia viršūne, negalėdamas suprasti, kodėl visiškai nieko nejaučia. Nesvarbu, ką - kokį nors lūkestį, sąmyšį, nekantrumą, pagaliau baimę. Tiesą sakant, dviejų mėnesių įkalinimas uždarame seife juk turėjo kažkaip atsiliepti. Negi jis netrokšta ištrūkti iš čia, tegul tik dėl to, kad sutiktų pritaikytus žmones? Tačiau taip ir liko stebėtinai ramus. Beveik visai nesudomintas Houvo *pi*, jis nukreipė žvilgsnį į patį Jupiterį, pašėlusiai spalvingą,

grėsmingai dunksantį vos už 600 000 mylių. Bet netgi ši planeta patraukė dėmesį tik tuo, kad buvo ryškesnė. Visa kita atrodo beprasmiška.

- Mikai? - pašaukė jis, prisiversdamas vėl pažvelgti į Pleiš tą.

- Aš čia, Svini. Kaip vaizdas?

- Na, reljefinis žemėlapis, ir tiek. Visada taip atrodo. Kur ketini mane išleisti? Juk galim pasirinkti patys, tiesa?

- Taip. Tik nemanau, kad turim iš ko rinktis, - atsakė Meikldžono balsas gana ryžtingai. - Tai bus didžioji plynaukštė, Houvo H.

Svinis nepatenkintas nužvelgė ovalinę lygumą. Pastebėti jį, stovintį ten, bus neką sunkiau, kaip nusileidus Mėnulio Krizių jūroje. Taip ir pakomentavo.

- Nėra pasirinkimo, - ramiai pakartojo Meikldžonas. Keliskart šnypštelėjo korekcijos varikliai. Akimircai Svinio kūno nusitvėrė sugrįžusi svorio jėga, pamąstė, į kurią pusę jį numetus, ir vėl išnyko. Laivas užėmė reikiamą orbitą. Bet ar jis nuolat kabos virš pasirinkto taško, ar suks ratus aplink palydovą, Svinis negalėjo atspėti ir neklausė. Kuo mažiau apie tai žinos, tuo geriau.

- Klausyk, kristi teks ilgai, - tarė Svinis. - Ir atmosfera čia ne pati tankiausia sistemoje. Turiu pasinaudoti kalno priedanga. Ir visai nenoriu vilktis kelis šimtus mylių per Houvo H.

- Iš kitos pusės, - atsakė Meikldžonas, - jeigu nusileisi per arti, mūsų draugužiai apačioje pastebės parašiotą. Galbūt užvis geriausia būtų numesti tave į Pleiš tą. Ten suvirtę tiek šlamšto, kad žmogiukas su parašiotu tikrai paskęs radaro triukšmuose.

- Ne, ačiū. Pastebėti gali ir plika akimi, o parašiuo iš folijos net pritaikytas žmogus nespainios su krūva akmenų. Turiu leisti už kalno, ten manęs nematys nei akis, nei radaras. Be to, kaip aš išsiropščiau iš Pleiš to? Jie juk ne šiaip sau įsikūrė ant uolos skardžio.

- Tikra tiesa, - sutiko Meikldžonas. - Taigi, kapultą jau nutaikiau. Apsivilksiu skafandrą, ir susitinkam išorėje.

- Gerai. Dar pakartok, ką ketini veikti, kol manęs nebus, kad neimčiau trimituoti, kai nesisukiosi pašonėj.

Interkomo garsiakalbyje jis išgirdo tyliai atsidarant skafandro spintos duris. Pats Svinis jau prisisegė parašiuo kuprinę, o užsidėti respiratorių ir mikrofoną užtruks tik akimirką. Ki-

tokios apsaugos jam nereikėjo.

- Man įsakyta laukti čia, viršuje, tris šimtus dienų, - bambėjo dabar kiek nutolęs Meikldžono balsas. - Visi prietaisai išjungti, išskyrus gyvybės palaikymo sistemą. Tikimasi, kad per tą laiką tu įgysi mūsų draugužių pasitikėjimą ir žinosi, kaip toliau elgtis. Aš nuolat pasirengęs priimti tavo signalą nustatytu dažniu. Iš tavęs gausiu tik užkoduotą raidžių rinkinį, įvesiu jį į kompiuterį, ir jis man pasakys, ką turiu daryti. Vykdysiu jo nurodymus. Jeigu per 300 dienų neatsiliepsi, aš sukalbu trumpą, bet nuoširdžią maldelę ir keliauju namo. Daugiau, padėk man Dieve, nieko nežinau.

- Šito visai pakanka, - patikino jį Svinis. - Eime.

Jis išėjo per savo šliuzą. Kaip bet koks tikras tarpplanetinis transportas, Meikldžono laivas nebuvo uždengtas ištisu šarvu. Jį sudarė pagrindiniai mazgai, įskaitant rutulio formos ekipažo patalpą, sujungti vamzdinių ir dvitėjinių sijų konstrukcijomis. Vienas iš ilgiausių dvitėjų, jau nukreiptas į Houvo H, ir pasitarnaus kaip "katapulta".

Svinis pažvelgė į virš galvos pakibusį palydovą. Akimirką jį apėmė gerai pažįstamas kritimo pojūtis; nukreipęs žvilgsnį žemyn, jis su-

siorientavo pagal laivą, kol iliuzija pranyko. Netrukus jis iš tiesų kris į viršų.

Meikldžonas išniro iš už išgaubtos ekipažo sferos, slysdamas padais metaliniu paviršiumi. Su išsipūtusiu, nerangiu skafandru dabar *jis* atrodė mažiau panašus į žmogų.

- Pasiruošęs? - paklausė Svinio.

Šis linktelėjo ir, atsigulęs ant dvitėjo veidu žemyn, prisisegė kreipiančiaisiais diržais. Pajuto ant nugaros pirštinėtas Meikldžono rankas, tvirtinančias reaktyvinį įrenginį. Dabar jis nematė nieko, išskyrus medinę pavažą, kuri apsaugos nuo trinties.

- Gerai, - tarė pilotas. - Sėkmės, Svini.

- Ačiū, Mikai. Pradėk atskaitą.

- Jungiu po penkių sekundžių. Penkios. Keturios. Trys. Dvi. Viena. *Pokšt.*

Variklis suvibravo ir, kone nokautuodamas, smogė Sviniui tarp menčių. Akimircai pagreitis užtraukė kuprinę ant galvos, paskui pavaža ėmė slysti dvi tėjo metalu.

Staiga vibracija išnyko. Jis laisvai krito. Kiek susivėlinęs patraukė žiedą.

Pavaža dideliu lanku nulėkė šalin, sparčiai nykdama tarp žvaigždžių. Vis dar veikiantis variklis, šviesdamas reaktyvine srove, aplenkė

jį ir liovėsi slėgti nugarą. Įrenginys įsirėš taip smarkiai, kad toje vietoje liks tik duobė.

Svinis stačia galva krito į Ganimedą.



Beveik iš pat pradžių, nuo tos seniai pamirštos dienos, kai pirmąkart suprato, kad jo vienintelio visata apribota požeminiu Mėnulio kupolu, Svinis norėjo būti žmogumi. Jis troško šito su neapčiuopiamu, beasmeniu skausmu, kuris netruko peraugti į šaltą atšiaurumą, lydėjusį nuo tada jo unikalią kasdienybę. Sapnuose jis nuolat pergyveno draskančios vienatvės jausmą, ilgainiui rečiau, bet vis stipresnį, kol pagaliau nubusdavo po tokių košmarų sukrėstas ir užsidaręs, kartais net kelioms dienoms, tartum pergyvenęs didžiulę katastrofą.

Priskirta psichologų grupė, psichiatrai ir analitikai, sukosi kaip įmanydami, tačiau to toli gražu neužteko. Svinio atvejui negalėjai pritaikyti beveik jokios psichoterapinės metodikos, sukurtos padėti žmogui....